

Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра теоретического и славянского языкознания

Аннотация к магистерской диссертации

**«Закономерности семантической деривации качественных
прилагательных в русском и болгарском языках»**

Нешитая Валерия Олеговна

Специальность 10.02.03-Славянские языки

Научный руководитель

к.фл.н., доцент Козловская Людмила Аркадьевна

2017

РЕФЕРАТ

Ключевые слова: семантическая деривация, лексическое значение, семантическое поле, семантическое варьирование, восприятие, цветообозначение, вкусообозначение, температура, метафора, метонимия, качественные имена прилагательные.

Объект исследования: качественные прилагательные в болгарском и русском языках, относящиеся к семантическому полю «Восприятие». Предмет исследования: семантическая деривация качественных прилагательных, называющих перцептивные признаки, её закономерности и механизмы.

Цель работы: исследовать феномен семантической деривации на материале качественных прилагательных, обозначающих признаки семантического поля восприятия «Восприятие», проанализировать механизмы развития вторичного значения прилагательных в болгарском и русском языках.

Методы исследования: описательный, компаративный и структурный.

В теоретической части работы представлен обзор научной литературы по теме исследования, рассматриваются понятия «семантическая деривация», «метафора», «метонимия», а также существующие классификации метафорических и метонимических переносов. При изучении феномена семантического варьирования основное внимание уделено работам А.Х. Мерзляковой, Е.С. Астапкиной, В.Н. Телии и др. В практической части работы описаны механизмы семантического варьирования качественных прилагательных, относящихся к семантическому полю «Восприятие», в болгарском и русском языках.

В результате исследования в болгарском и русском языках определены основные механизмы семантической деривации прилагательных, относящихся к семантическому полю «Восприятие», выявлены основные типы метафорических и метонимических переносов, а также проведен их сравнительный анализ.

Актуальность данной работы обусловлена необходимостью понимания языковой картины мира и сознания носителей исследуемых языков. Ранее феномен семантического варьирования в болгарском языке не изучался, в этой работе механизмы семантической деривации впервые рассматриваются на материале болгарского языка в сопоставительном аспекте с русским, что свидетельствует о научной новизне исследования.

Автор: Нешитая Валерия Олеговна

УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ: Белорусский Государственный университет, филологический факультет, кафедра теоретического и славянского языкознания.

Тип работы: магистерская диссертация.

Тема работы: «Закономерности семантической деривации качественных прилагательных в русском и болгарском языках».

Объем: 108 страниц, 67 использованных источников, 110 использованных источников фактического материала.

Научный руководитель: Козловская Л.А.

Количество страниц магистерской диссертации: 108 с.

Год презентации: 2017.

РЭФЕРАТ

Ключавыя словы: семантычная дэрывацыя, лексічнае значэнне, семантычнае поле, семантычнае вар'іраванне, успрыманне, метафара, метанімія, якасныя прыметнікі.

Аб'ект навуковага даследавання: якасныя прыметнікі, што адносяцца да семантычнага поля “Успрыманне”, у балгарскай і рускай мовах. Прадмет даследавання: семантычная дэрывацыя якасных прыметнікаў, якія называюць перцептыўныя прыкметы, яе заканамернасці і механізмы.

Мэта працы: даследаваць феномен семантычнай дэрывацыі на матэрыяле якасных прыметнікаў, якія абазначаюць прыкметы семантычнага поля “Успрыманне”, прааналізаваць механізмы развіцця другаснага значэння прыметнікаў у балгарскай і рускай мовах.

Метады даследавання: апісальны, кампаратыўны і структурны.

У тэарэтычнай частцы працы прадстаўлен агляд навуковай літаратуры па тэме даследавання, разглядаюцца паняцці «семантычная дэрывацыя», «метафара», «метанімія», а таксама існуючыя класіфікацыі метафарычных і метанімічных пераносаў. Пры вывучэнні феномена семантычнай дэрывацыі асноўная ўвага нададзена работам А.Х. Мерзляковай, К.С. Астапкінай, В.М. Тэліі і інш. У практычнай частцы працы апісаны механізмы семантычнага вар'іравання якасных прыметнікаў, якія адносяцца да семантычнага поля “Успрыманне”, у балгарскай і рускай мовах.

У выніку даследавання ў балгарскай і рускай мовах вызначаны асноўныя механізмы семантычнай дэрывацыі прыметнікаў, якія адносяцца да семантычнага поля “Успрыманне”, выяўлены асноўныя тыпы метафарычных і метанімічных пераносаў, а таксама праведзены іх параўнальны аналіз.

Актуальнасць дадзенай працы абумоўлена неабходнасцю разумення моўнай карціны свету і свядомасці носьбітаў рускай і балгарскай моў. Раней феномен семантычнага вар'іравання ў балгарскай мове не вывучаўся, у гэтай працы механізмы семантычнай дэрывацыі ўпершыню разглядаюцца на матэрыяле балгарскай мовы ў параўнальным аспекце з рускай, што сведчыць аб навуковай навізне даследавання.

Аўтар: Нешытая Валерыя Алегаўна.

НАВУЧАЛЬНАЯ ЎСТАНОВА: Беларускі Дзяржаўны ўніверсітэт, філалагічны факультэт, кафедра тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства.

Тып працы: магістарская дысертацыя.

Тэма працы: «Заканамернасці семантычнай дэрывацыі якасных прыметнікаў у рускай і балгарскай мовах».

Аб'ём: 108 старонак, 67 выкарыстаных крыніц, 110 выкарыстаных крыніц фактычнага матэрыяла.

Навуковы кіраўнік: Казлоўская Л.А.

Колькасць старонак магістарскай дысертацыі: 108 с.

Год прэзентацыі: 2017.

SUMMARY

Keywords: semantic derivation, lexical meaning, semantic field, semantic variation, perception, color terms, metaphor, metonymy, attributive adjectives.

The object of the research is attributive adjectives related to the semantic field "Perception" in the Bulgarian and the Russian languages. The subject of the research is the semantic derivation of attributive adjectives which name perceptual features, its regularities and mechanisms.

The objective of the research is to study the phenomenon of semantic derivation on the material of attributive adjectives denoting the features of the semantic field "Perception" to analyze the mechanisms of evolution of secondary meaning of attributive adjectives in the Bulgarian and the Russian languages.

The methods used: descriptive, comparative and structural.

The theoretical part is focused on the review of scientific literature on the topic of the research; the concepts of "semantic derivation", "metaphor", "metonymy" are discussed as well as existing metaphoric and metonymic transfers. While studying semantic derivation, the main attention was given to the works of A.H. Merzlyakova, E.S. Astapkina, V.N. Telia and others. Mechanisms of semantic derivation of attributive adjectives related to the semantic field "Perception" in Bulgarian and Russian are described in the practical part of the research.

The obtained results: the main mechanisms of semantic derivation for attributive adjectives related to semantic field "Perception" in Bulgarian and Russian are determined, the basic types of metaphoric and metonymic transfers are defined, also its comparative analysis is made.

The phenomenon of semantic variation in the Bulgarian language has not been studied before, the mechanisms of semantic derivation are discussed for the first time in this work on the material of the Bulgarian language in comparative aspect with the Russian language, and this fact indicates the scientific significance of the thesis.

Author: Valeria Neshitaya.

Name: Belarusian State University, Philological Faculty, Department of Theoretical and Slavonic Linguistics.

Title: " The regularities of semantic derivation of attributive adjectives in the Bulgarian and the Russian languages)."

Thesis: 108 pages, 67 sources (including dictionaries), 110 materials.

Publication type: Thesis for Master's degree.

Supervisor: Kozlovskaya L.

Pages: 108.

Year of presentation: 2017.